

Διαταραχές και μαθησιακές δυσκολίες του παιδιού-μαθητή

Ο όρος "μαθησιακές δυσκολίες" αναφέρεται σε μια ανομοιογενή ομάδα διαταραχών, οι οποίες εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην πρόσκτηση και χρήση ικανοτήτων ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης, γραφής, συλλογισμού ή μαθηματικών ικανοτήτων. Αυτές οι διαταραχές θεωρούνται εγγενείς στο άτομο και μπορεί να συνυπάρχουν με άλλες δυσκολίες, όπως συναισθηματικές, αισθητηριακές, χωρίς να είναι το άμεσο αποτέλεσμα αυτών. Πρόσφατες έρευνες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι μαθησιακές δυσκολίες προκαλούνται εξαιτίας διαταραχών στην αντιληπτική επεξεργασία ερεθισμάτων και πληροφοριών που δέχεται το παιδί. Τα παιδιά με αυτό το πρόβλημα έχουν φυσιολογική νοημοσύνη, αλλά παρουσιάζουν σοβαρή απόκλιση μεταξύ των νοητικών τους ικανοτήτων και της σχολικής τους επίδοσης. Με άλλα λόγια, ενώ είναι έξυπνα παιδιά, η σχολική τους επίδοση είναι συνήθως πολύ χαμηλή, έστω και αν μελετούν τις ώρες που θα έπρεπε για την τάξη τους.

Υπάρχουν τριών ειδών μαθησιακές δυσκολίες:

- Η πρώτη είναι η "ειδική μαθησιακή δυσκολία ανάγνωσης" (δυσλεξία). Σε αυτήν το παιδί παρουσιάζει σημαντική απόκλιση στην αναγνωστική του ικανότητα από αυτήν που θα αναμενόταν για την ηλικία του και την εκπαίδευσή του, καθώς και τη νοητική του ικανότητα.
- Η δεύτερη είναι η "ειδική μαθησιακή δυσκολία γραφής ή γραπτής έκφρασης", στην οποία το παιδί παρουσιάζει σημαντική απόκλιση στη γραπτή έκφραση, και
- η τρίτη είναι η "ειδική μαθησιακή δυσκολία Μαθηματικών". Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτές οι δυσκολίες μπορεί να συνυπάρχουν σε ένα παιδί ή να εκδηλώνονται μεμονωμένα. Εμφανίζονται όταν το παιδί ξεκινάει την Α' Δημοτικού και γι' αυτόν τον λόγο ονομάζονται και "Ακαδημαϊκού Τύπου Μαθησιακές Δυσκολίες".

Παρόμοια προβλήματα μπορεί να εκδηλωθούν και στην προσχολική ηλικία. Αυτές οι δυσκολίες συνήθως προηγούνται της εκδήλωσης των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών και είναι οι εξής:

- Η οπτικο-αντιληπτική δυσκολία. Τα παιδιά συνήθως κάνουν αντιστροφές γραμμάτων, μπερδεύουν το αριστερό με το δεξί και έχουν δυσκολία με τον συντονισμό χεριού - ματιού.
- Η ακουστικο-αντιληπτική δυσκολία. Είναι η δυσκολία διάκρισης λεπτών ακουστικών διαφορών σε ήχους, με αποτέλεσμα να ακούν κάτι άλλο από αυτό που λέχθηκε. Παιδιά με αυτή τη δυσκολία δυσκολεύονται, επίσης, να απομονώσουν ήχους από το περιβάλλον, σαν να έχουν πρόβλημα προσοχής.
- Η αναπτυσσόμενη διαταραχή λόγου και ομιλίας, με την οποία δυσκολεύονται στο να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους με τον λόγο ή δυσκολεύονται να κατανοήσουν αυτά που λέγονται.
- Η αντιληπτικο-κινητική δυσκολία. Τα παιδιά έχουν προβλήματα συντονισμού, μοιάζουν να είναι αδέξια και δυσκολεύονται στον προσανατολισμό τους στον χώρο. Δυσκολεύονται, επίσης, να πιάσουν το μολύβι και να ζωγραφίσουν ή να γράψουν, να κόψουν με το ψαλίδι και να χρωματίσουν σε πλαίσιο.
- Η υπερκινητικότητα και η διάσπαση της προσοχής. Τα παιδιά μοιάζουν να μην μπορούν να ελέγξουν τη μυϊκή τους ή κινητική τους δραστηριότητα. Παρουσιάζουν δυσκολία στο να συγκρατήσουν την προσοχή τους και να διακρίνουν σημαντικά ερεθίσματα από ασήμαντα.

Η διάγνωση των μαθησιακών δυσκολιών γίνεται από ειδικό ψυχολόγο ή παιδαγωγό. Οι γονείς μπορούν να απευθύνονται για αξιολόγηση και υποστήριξη στα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) του ΥπεΠΘ, στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας (ΚΨΥ) του υπουργείου Υγείας ή σε ιδιωτικά κέντρα και ιδιώτες, οι οποίοι να είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι. Η διάγνωση των μαθησιακών δυσκολιών περιλαμβάνει λήψη ιστορικού του παιδιού από τους γονείς, κλινική συνέντευξη με το παιδί, αξιολόγηση νοητικού δυναμικού και άλλων αντιληπτικών και οπτικο-κινητικών δεξιοτήτων, αξιολόγηση γενικών μαθησιακών δεξιοτήτων, αξιολόγηση Ανάγνωσης, Γραπτής Έκφρασης και Μαθηματικών.

Επίσης γίνεται συλλογή πληροφοριών από τους δασκάλους του, καθώς και έλεγχος τετραδίων (σχολικής δουλειάς) του παιδιού. Με αυτήν την αξιολόγηση διακρίνεται κατά πόσον υπάρχουν ή όχι μαθησιακές δυσκολίες, ποιά είναι η συναισθηματική - γνωστική του λειτουργικότητα, πώς το περιβάλλον το δέχεται και πώς αυτό αντιδρά στο περιβάλλον του.

Μετά τη διάγνωση του προβλήματος δίνονται οδηγίες για υποστήριξη του παιδιού μέσα στην τάξη από τον δάσκαλο. Στα παιδιά που γίνεται διάγνωση Ειδικής Μαθησιακής Δυσκολίας Ανάγνωσης (δυσλεξία) δίνεται το δικαίωμα να δίνουν προφορικά εξετάσεις (Π.Δ. 420/30 79). Το παιδί υποστηρίζεται με εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μέσα και έξω από το σχολείο, για την αποκατάσταση των δυσκολιών μάθησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις τού παρέχονται συναισθηματική

στήριξη και υποστηρικτικές θεραπείες, όπως λογοθεραπεία και εργοθεραπεία.
Οι μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να υπάρχουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, αλλά όσο πιο νωρίς διαγνωστούν τόσο πιο μεγάλες πιθανότητες υπάρχουν για αποκατάσταση.

Κάποιου βαθμού αποκατάσταση των μαθησιακών δυσκολιών μπορεί να υπάρξει ακόμη και στην εφηβεία. Ο έφηβος με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να βοηθηθεί και να βελτιώσει δεξιότητες ανάγνωσης και κατανόησης, μελέτης και γραπτής έκφρασης.

Είναι σημαντικό να καταλάβουν οι γονείς ότι δεν πρέπει να μεταθέτουν το πρόβλημα στους ειδικούς ή στο παιδί, για τη λύση του, διότι έτσι αποδυναμώνουν τον ρόλο τους στην ομαλή ψυχοσυναισθηματική εξέλιξη του παιδιού.